

מדת בדת

שינון הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ הגאון ר' אברהם בן ר'
אליהו משה גניחובסקי זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 253 פרשת בראשית תשפ"ה

בבא בתרא קכד-קל

מחזיק שטר זה כגבוי ולכן זה לא נקרא ראוי, קמ"ל שזה נקרא ראוי.

שלחו מא"י שבכור נוטל פי שנים במלוה ולא בריבית, ולכאורה זה לא כרבנן שודאי לא נוטל פי שנים במלוה, ולרבי נוטל גם בריבית שישנה ברייתא מפורשת שרבי אמר שבכור נוטל פי שנים במלוה ובריבית, ויש לומר שזה כרבנן ובמלוה הוא נוטל פי שנים כיון שזה בשטר והוא כגבוי.

רב אחא בר רב אמר לרבינא שאמימר דרש במקומנו שבכור נוטל פי שנים במלוה ולא בריבית אמר לו רבינא שאמימר שהוא מנהרדעא הוא כשיטת ר"נ שרבה אמר שאם גבו קרקע בחוב יש לבכור פי שנים ואם גבו מעות אין לו, ור"נ סובר שאם גבו מעות יש לו ואם גבו קרקע אין לו ואמר אביי לרבה שקשה לשיטתך ולשיטת ר"נ,

דף קכה לדעת רבה קשה שכמו שבגבו מעות אין לו כיון שאביהם לא השאיר את המעות הללו א"כ גם בגבו קרקע אין לו כיון שאביהם לא השאיר את המעות הללו, ועוד קשה שלקמן במקרה של הסבתא שאמרו בא"י שאינו יורשה כי זה נחשב כראוי ורבה אמר שמסתבר כטעמם כיון שהסבתא יכלה למכור לאחר, ולר"נ קשה שכמו שאין לו קרקע כי אביהם לא השאיר את הקרקע הזו כך בגבו מעות אין לו כיון שאביהם לא השאיר את המעות הללו, ועוד קשה שר"נ אמר בשם רבה בר אבוה שאם היתומים גבו קרקע בחובו של אביהם בעל חובו יכול לגבותה מהם וא"כ זה ודאי שהוא כמוחזק, ואמר רבה שלא קשה לשיטתו ולא לשיטת ר"נ כיון שהוא רק הסביר את טעמם של בני א"י אך אינו סובר כמותם.

המקרה של הסבתא הוא שאדם אחד אמר נכסי לסבתא ואחריה ליורשי ולאותו אדם היתה בת שנישאה ומתה בחיי בעלה ובחיי הסבתא והבעל תבע את חלק אשתו ורב הונא אמר שכשאמר אחריה ליורשי כוונתו גם ליורשי יורשיו, ורב ענן אמר שכוונת הנותן ליורשי ולא ליורשי יורשי, ובא"י אמרו שהלכה כרב ענן שהבעל לא יורש אך לא מטעמו שרב ענן סבר שאף אם היה בן לבת הוא לא יורש ובאמת אם היה בן לבת הוא היה יורש ורק הבעל לא יורש כיון שהוא ראוי שלא נוטל כמו במוחזק, אך קשה שלפ"ז יוצא שרב הונא סבר שהבעל נוטל בראוי כמו במוחזק, ור"א מבאר שדבר זה התחיל בגדולים כמו רב הונא ומסתיים בו שהוא מהקטנים, והסיבה היא שכל האומר אחריו זה כמו מעכשיו והיינו שבתו קבלה כבר את הגוף ורבה אמר שמסתבר טעמם של בני א"י שהרי אם קדמה הסבתא ומכרה זה לא יעבור ליורשיו לכן זה נקרא ראוי.

רב פפא אומר שלהלכה אין

הבעל נוטל בראוי כמו במוחזק וכן בכור לא נוטל פי שנים

דף קכד בפרה מוחכרת או מושכרת האב נקרא מוחזק כי הוא שבח שבא ממילא שאינו מחסר מזונות עבורה, ולכאורה זה כדעת רבי ששינונו בברייתא שבכור אינו נוטל פי שנים בשבח ששבחו הנכסים לאחר מיתת האב ורבי סובר שבכור נוטל פי שנים במה ששבחו לאחר מיתתו אך לא במה שהיתומים עצמם השביחו לאחר מיתתו, והבכור נוטל פי שנים בשטר חוב ואם יצא עליהם שטר חוב הבכור משלם פי שנים, והוא יכול לומר איני נותן פי שנים על חובות ואיני נוטל פי שנים, וטעמו של ת"ק שכתוב בפסוק **לתת לו פי שנים** וכמו שבמתנה אינו זוכה עד שבא לידו כך בחלק בכורה הוא נוטל רק במה שהגיע ממש ליד האב, ורבי למד בפסוק **פי שנים** שמקיישים חלק בכורה לחלק פשוט וכמו שנוטל בחלק הפשוט שלו אף במה שלא הגיע ליד האב כך הוא נוטל בחלק בכורה שלו, ות"ק למד מההקש פי שנים שיקבל במיצר אחד, ורבי לא למד מלתת לו שזה מלמד שרשאי לומר איני נותן בחובות ואיני נוטל.

רב פפא אומר שאם ירשו דקל והוא התעבה או שהקרקע העלתה שרטון לכו"ע הבכור נוטל בהם פי שנים, ונחלקו בשחת שנעשה שבלים או שהדקלים הפריחו פירות שנעשו אח"כ תמרים, לרבי נוטל פי שנים בשבח שבא ממילא ולת"ק אינו נוטל פי שנים.

רבה בר בר חנה אומר בשם ר' חייא שאם עשה כדברי רבי עשה וכן אם עשה כדברי חכמים עשה, **עמוד ב** שהוא מסתפק אם הלכה כרבי רק כשהוא חולק על יחיד או גם כשהוא חולק על רבים, ור"נ אמר בשם רב שאסור לעשות כדברי רבי שהלכה כרבי רק כנגד יחיד ולא כנגד רבים, ור"נ עצמו סובר שמותר לעשות כדברי רבי שהלכה כרבי מחבירו ואפילו מחביריו, ורבא סובר שאסור לעשות כדברי רבי אך אם עשה עשוי, שהוא סובר שמטים את הדין כדברי חכמים.

ר"נ שנה בברייתא של ספרי כי רב שלומדים מהפסוק **בכל אשר ימצא לו** למעט שבח שהיורשים השביחו אחר מות אביהם אך נוטל בשבח ששבחו הנכסים מעצמם אחר מות אביהם וזה כדעת רבי, ורמי בר חמא שנה בברייתא של ספרי שממעטים אפילו שבח ששבחו הנכסים מעצמם וכ"ש במה שהשביחו היורשים וכדעת רבנן.

רב יהודה אומר בשם שמואל שבכור אינו נוטל פי שנים במלוה ולכאורה לדעת רבנן אין צורך לחדש במלוה שהרי אם אינו נוטל בשבח שהשביח ברשותו ק"ו שלא יטול בדבר שהוא אצל הלווה, אלא זה כדעת רבי וא"כ הברייתא שאומרת שבכור נוטל פי שנים בשבח ובריבית זה לא כדעת רבי וכ"ש שלא לדעת רבנן, אלא יש לומר ששמואל דיבר לדעת רבנן ויש לחדש במלוה שלא נאמר שכיון שהמלוה

בראוי כמו מוחזק ואינו נוטל פי שנים במלוה בין גבו קרקע בין גבו מעות,

דף קכו ובחוב שהבכור עצמו חייב לאביו חולקים בחלק בכורה.

רב הונא אמר בשם רב אסי שאמנם אין בכור נוטל במה שהשביחו היתומים אך הוא יכול למחות שיחלקו קודם שישביחו, ורבה אמר שטעמו של רב אסי מסתבר בענבים שבצרום וזיתים שמסקום אך אם כבר דרכו אותם לא מועיל מחאתו ורב יוסף סובר שגם בדרכום הוא יכול למחות, ולכאורה קשה שזה כבר דבר אחר שבתחילה זה היה ענבים ועכשיו זה יין, ויש לבאר כדברי רב עוקבא בר חמא שיתנו לו את דמי היזק ענביו, ורב עוקבא דיבר על המקרה של רב יהודה בשם שמואל שאם האב הניח ענבים ובצרום וזיתים ומסקום הבכור נוטל פי שנים, ולכאורה קשה איך יטול פי שנים בדרכום הרי הם ירשו ענבים ועכשיו זה יין, וביאר רב עוקבא שהפשוט נותן לבכור את דמי היזק ענביו.

רב אסי אמר שאם הבכור נטל חלק כפשוט הוא ויתר, וביאר רב פפא בשם רבא שויתר רק באותה שדה כיון שלבכור אין חלק קודם החלוקה ואינו יכול למחול במה שעדיין לא זכה, ורב פפי אמר בשם רבא שהוא ויתר לגמרי את חלק בכורתו בכל הנכסים שלבכור יש חלק גם קודם חלוקה וברגע שהוא מוחל בחלק הוא מחל בכל הנכסים, ורב פפא ורב פפי לא נחלקו בפירוש אלא מבינים את מחלוקתם מהמקרה שהיה בכור שמכר בירושה את חלקו ואת חלק הפשוט ורצו היתומים בני הפשוט לאכול מהתמרים שאצל הקונים והם מחו בהם ואמרו הקרובים שלא רק שקניתם שלא כדין ואתם גם מוחים בהם, ורבא אמר שלא חל כלל המכר **עמוד ב** ורב פפי הבין שלא חל המכר בחצי של הפשוט אך המכר חל בחלק של הבכור, ורב פפא הבין שלא חל המכר כלל שאין לו לבכור קודם חלוקה, ושלחו מא"י שלבכור אין זכות קודם חלוקה ולהלכה יש לבכור קודם חלוקה, מר זוטרא מדרישבא שהיה בכור חלק בסל פלפלים בשוה עם אחיו אמר לו רב אשי שכיון שויתרת בחלק מהנכסים ויתרת בכולם.

משנה אב שאמר פלוני בני הבכור לא יטול פי שנים ובני פלוני לא ירש עם אחיו זה לא מועיל כי הוא מתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל, מי שחילק נכסיו בפיו וריבה לאחד ומיעט לאחר והשוה להם את הבכור דבריו קיימים אך אם אמר שזה בירושתם זה לא מועיל ואם כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף שזה משום מתנה דבריו קיימים. **גמרא** לכאורה משנתנו שלא כדעת ר' יהודה שסובר שמי שקידש אשה על מנת שאינו חייב לה שאר כסות ועונה תנאו קיים בדבר שבממון ור"מ סובר שתנאו בטל, יש לומר שגם ר' יהודה יודה אצלינו שרק לגבי קידושין שהאשה יודעת שהבעל חייב לה והיא מתקדשת על דעת כן והיא מוחלת אך לגבי ירושה לא מועיל מחילה שהבן לא מקבל כלל הנאה כדי שימחל על כך.

רב יוסף אמר שהאב נאמן לומר בני פלוני בכור הוא ויטול פי שנים וכן אם אמר בני פלוני הבכור לא יטול פי שנים זה מועיל שכוונתו שהוא בכור לאם.

אדם אחד בא לפני רבה בר בר חנה ואמר לו שהוא מוחזק שפלוני הוא בכור אמר לו רבה מנין אתה יודע אמר לו שאביו היה קורא לו בכור שוטה אמר רבה שיתכן שהוא קרא כך לבכור מאם.

אדם אחד אמר לר' חנינא שהוא מוחזק שפלוני הוא בכור אמר לו מנין לך אמר לו שכשבאים לאביו הוא אומר לכו לשכחת בני שהוא בכור והרוק שלו מרפא ואין לומר שהוא רק בכור מאם כי ידוע לנו שרק בכור מאב ורקו מרפא.

ר' אמי אמר שטומטום שנקרע והתברר שהוא זכר אינו נוטל פי שנים שכתוב והיה הבכור אשר תלד שהוא צריך להיות בן משעת הויה שהוא הלידה, ור"נ בר יצחק אומר שגם הוא לא נידון כבן סורר ומורה שכתוב כי יהיה לאיש בן סורר ומורה שהוא יהיה בן משעת הויה,

דף קכז אמימר אמר שגם אינו ממעט בחלק בכורה שכתוב וילדה לו בנים שיהיו בנים משעת לידה, רב שיזבי אומר שגם אינו נימול לשמונה שכתוב **אשה כי תזריע וילדה זכר וביום השמיני ימול** והוא צריך להיות זכר משעת לידה, ורב שרביא אמר שגם אמו לא טמאה לידה שכתוב **אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים**, ויש להקשות ששנינו שאשה שהפילה טומטום ואנדרוגינוס היא יושבת ימי טומאה של זכר ונקיבה וזה קשה לדעת רב שרביא, ואין להקשות גם לדעת רב שיזבי כי יתכן שלתנא היה ספק בכך ורק לגבי טומאה הוא החמיר, אך קשה לפ"ז שנאמר תשב לזכר לנקיבה וגם לנדה כי אם זה לא טומאת לידה והיא רואה דם היא ספק נדה שאין לה ימי טוהר, ונשאר בקושיא.

רבא אמר שישנה ברייתא כדברי ר' אמי שכתוב בן ולא טומטום בכור ולא ספק, ואמנם בן ולא טומטום זה כדברי ר' אמי אך לכאורה מה בא למעט בכור ולא ספק, ויש לבאר שבא למעט ממה שרבא דרש שאם שתי נשים ילדו שני זכרים במחבא הם יכולים לכתוב הרשאה זה לזה לקבל חלק בכורה, ואמר רב פפא שרבין אמר שהוא שלח דבר זה לכל רבותיו ולא אמרו לו דבר אך אמרו בשם ר' ינאי שרק בהוכרו ואח"כ התערבו הם כותבים הרשאה זה לזה ואם לא הוכרו קודם לא כותבים הרשאה זה לזה ואח"כ העמיד רבא אמורא על הדבר ואמר שהדברים שאמרתם הם טעות בידי אך אמרו בשם ר' ינאי שרק בהוכרו ואח"כ התערבו כותבים הרשאה זה לזה אך אם לא הוכרו קודם לא כותבים הרשאה זה לזה.

בני אקרא דאגמא שלחו לשמואל מה הדין אם היו מוחזקים באחד שהוא בכור ואמר אביו על אחר שהוא בכור, שלח להם שמואל שיכתבו הרשאה זה לזה, **עמוד ב** ויש להקשות שר' יהודה דרש בפסוק **יכיר יכירנו** לאחרים שהאב נאמן לומר זה בני בכור וכן נאמן לומר בני זה הוא בן גרושה או חלוצה, ולחכמים אינו נאמן וא"כ אם סובר שמואל כרבנן ישלח להם שהאב לא נאמן ואם הוא סובר כר' יהודה ישלח להם כדבריו, ור"נ בר יצחק אמר לרבא שלר' יהודה מובן מה לומדים מיכיר אך לחכמים מדוע כתוב **יכיר** הרי גם בצריך

היכר נאמן האב שהרי בכל מקרה יכול האב לתת מתנה למי שירצה, ויש לומר שמדובר לגבי נכסים שבאו לאב אחרי שאמר את זה שאינו יכול לתת מה שעדיין לא קיבל, ולדעת ר"מ שאדם יכול להקנות דבר שלא בא לעולם יש לומר שמועיל ההכרה בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס.

שנו בברייתא שאם היו מוחזקים באחד שהוא בכור והאב אמר על אחר שהוא בכור נאמן ואם היו מוחזקים באחד שאינו בכור והאב אמר עליו שהוא בכור אינו נאמן, והרישא זה כר' יהודה והסיפא כרבנן.

ר' יוחנן אומר שאם אמר על אחד שהוא בנו ואח"כ אמר שהוא עבדו אינו נאמן אך אם אמר שהוא עבדו נאמן לומר שהוא בנו שמה שקרא לו עבד כוונתו היתה שהוא משמש אותו כעבד, ויש להקשות ששנינו שאם הוא משמשו כבן ואמר עליו בני הוא ואח"כ אמר עבדי הוא אינו נאמן ואם היה משמשו כעבד ואמר עבדי הוא ואח"כ אמר בני הוא אינו נאמן, מבאר ר"נ בר יצחק ששם קראו לו עבד ששוה מאה ולכן אינו נאמן לומר בני הוא שלא אומרים על בן כמה הוא שוה.

ר' אבא שלח לרב יוסף בר חמא דאם אמר אחד לחבירו עבדי גנבת והוא אמר שלא ואמר התובע מה טיבו אצלך אמר לו אתה מכרת לי,

דף קכח או שנתת לי במתנה אמר לו רצונך השבע וטול ונשבע אינו יכול לחזור בו, ולכאורה קשה מה החידוש שנאמן לו בשבועה הרי שנינו שאם אמר נאמן עלי אבא או אביך או ג' רועי בקר סובר ר"מ שיכול לחזור בו ולחכמים לא יכול לחזור בו, ויש לומר שר' אבא מחדש שנחלקו באתן לך והלכה כחכמים.

עוד שלח ר' אבא שגובים חוב מעבדים ור"נ סובר שלא גובים,

עוד שלח ר' אבא שאדם כשר לעדות לבן אחי סבו ורבא סובר שכשר לעדות גם לאחי סבו, מר בר רב אשי הכשיר לנכד להעיד לסבו אך אין הלכה כמותו.

עוד שלח ר' אבא שאם ידע בעדות קרקע קודם שנעשה סומא ונעשה סומא פסול לעדות, ושמואל סובר שהוא כשר להעיד כיון שהוא יכול לכוון את המצרים, אך לא נאמן להעיד על גלימא, ורב ששת סובר שנאמן להעיד על גלימא כיון שיכול לכוון מדת ארכו ומדת רחבו אך לא נאמן על נסכא, ורב פפא סובר שנאמן גם על נסכא כיון שהוא יכול לכוון את מדת משקלו, ויש להקשות ששנינו שאם היה יודע לאדם בעדות קודם שנעשה חתנו ונעשה חתנו או שהיה פיקח והתחרש או נעשה סומא או שהיה בריא והשתטה פסול אך אם ידע בעדות קודם שנעשה חתנו ונעשה חתנו ואח"כ מתה בתו, או שהיה פיקח והתחרש או נעשה סומא ואח"כ התפקח או שהיה בריא והשתטה והבריא כשר והכלל הוא שאם היה תחילתו וסופו בכשרות כשר, וא"כ קשה לשמואל ורב ששת ורב פפא לעיל.

עמוד ב עוד שלח ר' אבא לרב יוסף בר חמא שאם אמר על תינוק בין הבנים הוא נאמן ור' יוחנן סובר שאינו נאמן, ויש לבאר מה אמר וביאר אביי שהוא אמר על תינוק בין הבנים

שהוא ירש כל נכסיו נאמן כדעת ר' יוחנן בן ברוקה, ור' יוחנן סובר כרבנן, ורבא מקשה שא"כ היה לו לפרש שאמר ירש או לא ירש, ורבא מבאר שהוא אמר על תינוק בין הבנים שהוא בכור נאמן כר' יהודה ור' יוחנן סובר כרבנן.

עוד שלח ר' אבא שאם אמר שאשתו טיטול כאחד מהבנים היא טטול כאחד מהבנים, ואמר רבא שזה מועיל רק בנכסים שיש לו עכשיו ומועיל גם כנגד בנים שבאו אחר כך.

עוד שלח ר' אבא שאם אחד הוציא שטר חוב על חבירו ואמר המלוה שלא נפרע עדיין כלום והלוה אומר שהוא פרע מחצה ויש עדים שפרע את הכל הוא נשבע והמלוה גובה רק מנכסים בני חורין ולא ממשועבדים כיון שהם אומרים שהם סומכים על העדים שכבר נפרע החוב, ואף לר"ע שסובר לגבי שטר שכתוב בו סלעים דינרים ולגבי הסלע שלישי הוא משיב אבידה, זה רק כשאין עדים אך אם יש עדים כאחד מהם הוא מפחד שהם נגדו ולכן הודה ולא נקרא שהוא משיב אבידה, ומר בר רב אשי מקשה אדרבה גם לר"ש בן אלעזר שסובר לגבי סלעים דינרים שהוא נקרא מודה במקצת וחייב שבועה כיון שאין עדים שמסייעים לו אך כשיש עדים שמסייעים לו א"כ הוא ודאי משיב אבידה ופטור משבועה.

מר זוטרא אמר בשם רב שימי בר אשי שבכל השמועות הנ"ל הלכה כמו ששלח ר' אבא לרב יוסף בר חמא, ורבינא הקשה לרב אשי לגבי גביה מעבדים שר"נ סבר שלא גובים מעבדים אמר רב אשי שאנו שונים שר' אבא גם שלח שלא גובים מעבדים וכן סבר ר"נ, אך קשה א"כ מה מחדש רב שימי שהלכה כר' אבא,

דף קכט שאין לומר שהחידוש הוא להוציא מדברי רבא שהכשיר שלישי בראשון לעדות כי רבא רק מוסיף על דברי ר' אבא ואין לומר שבא להוציא מדברי מר בר רב אשי שיכול להעיד על אבי אביו שהרי כבר נפסקה ההלכה שלא כדבריו, ואין לומר שבא להוציא מדברי שמואל רב פפא ורב ששת לגבי מי שנעשה סומא שהרי כבר דחו אותם, אלא יש לומר שבא לחדש שלא כר' יוחנן שהאב לא נאמן על הבן וכן להוציא מקושייתו של מר בר רב אשי במוציא שטר חוב על חבירו.

המשנה אומרת שאם כתוב מתנה בין בתחילה בין באמצע בין בסוף זה חל ומבאר רב דימי בשם ר' יוחנן שאם כתוב תנתן שדה פלונית לפלוני וירשה זה נקרא מתנה בתחילה ואם כתוב ירשה ותנתן לו זה מתנה בסוף, ואם כתוב ירשה ותנתן לו וירשה זה נקרא מתנה באמצע וזה דוקא באדם אחד ושדה אחת אך באדם אחד ושתי שדות או שדה אחת וב' שני אדם זה לא חל, ור"א סובר שבאדם אחד ושתי שדות או שדה אחת וב' בני אדם חל אך שני בני אדם ושתי שדות לא חל, ורבינא מבאר שאם כתוב תנתן שדה פלונית לפלוני וירש פלוני שדה פלונית לר' יוחנן קנה ולר"א לא קנה, ואמר לו אביי שתרצת דבר אחד אך קשה דבר אחר שאף שלא קשה מר"א על ר"א כי אכן בשדה אחת וב' בני אדם חל אך בב' שדות וב' בני אדם לא חל אך לר' יוחנן קשה, ויש לומר שנחלקו אמוראים בדעת ר' יוחנן, ור"ל סובר שלא קנה עד שיאמר פלוני ופלוני ירשו שדה פלונית ופלונית שנתתם

להם במתנה וירשום, ונחלקו עוד אמוראים בהנ"ל שרב המנונא סובר שחל רק בשדה אחת ואדם אחד אך אדם אחד וב' שדות או שדה אחת וב' בני אדם לא חל, ור"נ סובר שחל גם באדם אחד וב' שדות או ב' בני אדם ושדה אחת אך בב' בני אדם וב' שדות לא חל, ורב ששת סובר שזה חל גם בב' שדות וב' בני אדם, ואמר רב ששת שהוא למד את זה ממה ששינוי שאם אמר האב תנו שקל לבני בשבוע והם ראויים לסלע נותנים להם סלע ואם אמר אל תתנו אלא שקל נותנים להם רק שקל ואם אמר שאם ימותו עמוד ב' ירשו אחרים תחתם בין אם אמר תנו בין אם אמר אל תתנו לא נותנים להם אלא שקל, ולכאורה זה כמו שתי שדות וב' בני אדם כי הוא משאיר את השאר לאחרים ובכ"ז כתוב שזה חל, ורב ששת עצמו תירץ שמדובר שאותם אחרים ראויים ליורשו וכדעת ר' יוחנן בן ברוקה, ורב אשי רצה להוכיח מברייתא שאם אמר נכסי לך ואחריך ירש פלוני ואחרי אחריך ירש פלוני אם מת ראשון קנה השני ואם מת השני קנה השלישי ואם מת השני בחיי הראשון חוזרים הנכסים ליורשי ראשון והרי זה כשתי שדות ושני בני אדם וכתוב שחל, ואין לדחות שמדובר בראוי ליורשו וכדעת ר' יוחנן בן ברוקה שא"כ אין לומר שאם מת שני קנה שלישי שהרי רב אחא בר אויא אמר שלדעת ר' יוחנן בן ברוקה אם אמר נכסי לך ואחריך לפלוני והראשון ראוי ליורשו אין לשני במקום ראשון מכיון שלא אמר בלשון מתנה אלא בלשון ירושה וירושה אין לה הפסק וא"כ קשה לכל האמוראים הנ"ל מלבד רבין לדעת ר' יוחנן וכן לרב ששת, ואין לומר שלא קשה גם לר"ל כי רבה אמר שהלכה כר"ל בג' דברים וזה אחד מהם ואם יש תיובתא לר"ל איך פסקו כמותו שמה שכתוב בברייתא שזה חל מדובר שאמר תוך כדי דיבור ולכן מועילה מתנתו לשני ומה שאמר ר"ל שלא מועיל בב' בני אדם מדובר לאחר כדי דיבור ולהלכה תוך כדי דיבור כדיבור מלבד ע"ז וקידושין שאחר שהקצה דבר לע"ז אינו חוזר בו תוך כדי דיבור, וכן אחר שקידש אשה לא יכול לחזור בו.

דף קל משנה אם אמר האב איש פלוני ירשני ויש לו בת וכן אם אמר בתי תרשני ויש לו בן לא אמר כלום כי הוא מתנה על מה שכתוב בתורה, ור' יוחנן בן ברוקה סובר שאם הוא אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימים ואם אמר על מי שאינו ראוי ליורשו אין דבריו קיימים. **גמרא** יש לדייק ברישא שרק אם אמר על אחר במקום בת או בת במקום בנים אך אם אמר על בן בין הבנים או בת בין הבנות זה חל, ויש להקשות א"כ כשר' יוחנן בן ברוקה אומר שאם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימים א"כ זה בדיוק כדברי ת"ק, ואין לומר שר' יוחנן בן ברוקה סובר שגם אחר במקום בת ובת במקום בן זה מועיל כי הרי שינוי שר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה אומר שלא נחלקו אבא וחכמים על אחר במקום בת ובת במקום בנים שלא חל ונחלקו על בן בין הבנים ובת בין הבנות שאבא סובר שיירש ולחכמים לא ירש, ויש לומר שממה שאמר ר' ישמעאל לא נחלקו א"כ ת"ק סבר שנחלקו גם באחר במקום בת, ועוד ניתן לפרש שכל המשנה היא דברי ר' יוחנן בן ברוקה וחסר בדברי המשנה ויש לפרשה כך

שאם אמר איש פלוני ירשני ויש לו בת או שאמר בתי תרשני ויש לו בן לא אמר כלום אך בכת בין הבנות או בן בין הבנים זה חל כי ר' יוחנן בן ברוקה אומר שכשאמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימים .

רב יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כר' יוחנן בן ברוקה וכן סובר רבא, ואמר רבא שטעמו של ר' יוחנן בן ברוקה שכתוב בפסוק והיה ביום הנחילו את בניו שהתורה נותנת רשות לאב להנחיל למי שירצה, ואביו מקשה שזה לומדים ממה שכתוב לא יוכל לבכר שרק בכורה אינו מעביר אך נחלה הוא כן מעביר, ויש לומר שאת הפסוק **לא יוכל לבכר** דורשים כדברי אבא חנן בשם ר"א **עמוד ב** שהתורה אומרת **לא יוכל לבכר** שהיינו אומרים שכיון שכתוב והיה ביום הנחילו את בניו ואם בפשוט שנוטל בראוי כמו מוחזק התורה אמרה שהאב יכול להנחיל למי שירצה בכור שלא נוטל בראוי ודאי שהאב יכול לבכר לכן אומרת התורה **לא יוכל לבכר**, ואם היה כתוב רק **לא יוכל לבכר** היינו אומרים שאם בחלק בכורה שלא נוטל בו בראוי כמוחזק אין האב יכול להעביר א"כ בחלק פשוט שנוטל גם בראוי ודאי לא יוכל האב להעביר לכן התורה אומרת והיה ביום הנחילו את בניו שהאב מנחיל למי שירצה.

ר' זריקא אמר בשם ר' חנינא בשם רבי שהלכה כר' יוחנן בן ברוקה ואמר לו ר' אבא שרבי הורה כדבריו והם נחלקו האם עדיף שאמרו הלכה להדיא או שמעשה רב עדיף.

שנו בברייתא שלא לומדים הלכה מפני לימוד או מעשה עד שיאמרו לו הלכה למעשה ואם שאל ואמרו לו הלכה למעשה יכול ללכת ולעשות מעשה אך לא ידמה ולכאורה מה הכוונה בזה הרי בכל התורה מדמים ענין לענין, ומבאר רב אשי שלא ידמה בטריפות, כמו ששינוי שלא אומרים בטריפות זו דומה לזו ואין לתמוה על כך כי הרי יתכן שאם חותך מכאן הבהמה מתה ואם חותך מכאן היא חיה.

ר' אסי אמר לר' יוחנן האם כשהרב אומר לנו הלכה נעשה מעשה אמר לו אל תעשו עד שאומר לכם הלכה למעשה.

רבא אמר לרב פפא ורב הונא בר רב יהושע שאם מגיע לידכם פסק דין שלי ואתם רואים בו פירכא אל תקרעוהו עד שתבואו לפני שאם יש לי טעם אומר לכם ואם לא אני אחזור בי, ולאחר מותי אל תקרעו כי אולי הייתי אומר לכם טעם ואל תלמדו מזה הלכה, שאין לדיין אלא מה שענינו רואות.